

Cognoms de l'alumne _____ Nom _____ 1r curs _____ grup _____

Matèria: Llengua catalana i literatura 1

Professora: Judit Juncosa

- En aquesta guia se t'indiquen els treballs que has de fer i la matèria de la qual t'has d'examinar.
- **ES OBLIGATORI QUE PRESENTIS LA GUIA I ELS TREBALLS ABANS DE COMENÇAR L'EXAMEN. Sense guia o sense treballs, no podràs examinar-te.**
- La puntuació màxima dels exercicis és un 10% de la nota sempre que la qualificació de l'examen sigui igual o superior de 4.

ACTIVITATS VARIETATS GEOGRÀFIQUES DE LA LLENGUA

1. Llegeix aquest fragment d'una cançó i contesta les preguntes:

“Mos diuen la gent de fora
que no parlem massa clar.
Perquè aquí diem faena,
anemo'n, fato i xalar,
i jo sempre los contesto,
que també això és català” “

Quan uns o altres parlem
tothom que vol se n'entera
i si uns li diuen escombra,
natros li diem granera
que cada u a cada casa
parla a la seua manera.”

Quico el Célio, el Noi i el Mut de Ferreries, dins “Canthem i contem”.

- a) Hi ha algun mot del text que no coneguis, o que no usis? Marca'l.
- b) Busca en el text un objecte que és designat amb dos noms diferents.
Com expliques aquest fenomen?

- c) Explica què volen dir aquestes dues estrofes.
- d) Si et trobes davant un text amb paraules pròpies d'una varietat dialectal que et són desconegudes, saps on podries buscar la correspondència amb la teva varietat dialectal o en l'estàndard?

2. Fixa't en la pronúncia de les vocals àtones de les paraules de la taula següent:

Bloc occidental

Mare [e]

Pontet [o]

Ceba [a]

Sopeta [o] [a]

Bloc oriental

Mare [ə]

Pontet [u]

Ceba [ə]

Sopeta [u] [ə]

Quina diferència observes entre els dos blocs dialectals de la llengua?

3. La primera persona del present d'indicatiu en els diferents dialectes catalans es conjuga amb una vocals temàtiques diferents. Completa la taula amb el nom del dialecte a què pertany cada variant verbal:

Jo parli	Jo menge	Jo parl	Jo canto [u]	Jo ballo [o]

4. Intenta esbrinar a quina varietat dialectal pertanyen cadascun dels textos següents i subratlla-hi dues característiques pròpies del dialecte en qüestió:

a.- Feia dugues hores que l'esperava i m'estava morint de set; hagués donat qualsevol cosa per un got d'aigua! Allavòrens va aparèixer i em va dir que havia sigut tonta d'esperar-lo.

Bloc: _____ Dialecte: _____

b.- La revolució, la podem pas fer tots sols! Hi ha companys que han provat d'anar a les usines a l'hora de la sallida, mes els obrers els han pas escoltats i al contrari se n'han rigut.

Bloc: _____ Dialecte: _____

c.- Enyor la mar, enyor sa immensitat blavosa que semblava entrar-se'n a sa cabina per l'ull de bou d'aquell dia de primavera, camí de l'illa. I pens que mai tornaré a veure-la com era a s'horabaixa.

Bloc: _____ Dialecte: _____

d.- Llàstima que les coses haiguin nat com han nat, que si no, a hores d'ara jo encara viuria en aquell pis de l'Ensanxe que semblava un palau.

Aquí per lo menos te cuiden, algo és algo.

Bloc: _____ Dialecte: _____

e.- Saluda la teua secretària de la meua part –digué mentre es dirigia a l'eixida. Pere Coll l'acompanyà fins a l'ascensor. jo parli jo menge jo parl jo canto [u] jo ballo [o] -Ja saps, Toni: si et veus en perill no dubtes a cridar el teu camarada. A Coll li ixqué una veu sorneguera. -En això confie.

Bloc: _____ Dialecte: _____

f.- Sem arribats a casa mes el peirer ha pas acabat la feina. Me queixi perquè ha deixat la casa força bruta. Per me tranquil·litzar, vaig a beure'm un veire d'aiguarent.

Bloc: _____ Dialecte: _____

g.- ...lo sinyor Lleganya, dius? On vas a parar! -Que se la mirae a missa amb los seus ullassos de sípia com si se la volgués menjar viva!

Bloc: _____ Dialecte: _____

h.- -Ni te vullc ni te voldré; debaes te calfes el cap. -Xica, si oïra ton pare eixa expressió que has soltat! -Mon pare està en tu molt cego.. -Perquè ho mereixc.

Bloc: _____ Dialecte: _____

i.- Ous colgats. Se posa una cassola aigo i una xícara de vinagre; s'hi estrellen ets ous quan s'aigo bull. Així han de bullir tres o quatre minuts; se treuen i se tiren dins aigo freda. Se fa a part una salsa amb cuerada de saïm, un poc de trufa, una cueradeta de farina fusa i s'hi afegeix llet.

Bloc: _____ Dialecte: _____

j.- Pep: treu-te de seguida les espartenyas i no m'embrutos lo terra de fang, que aquesta tarda hai fregat! -Sí, dona... -I vés a donar de menjar a

les vaques, que ja fa estona que les sinto ganyolar per l'estable

Bloc: _____ Dialecte: _____

k.- Jo só contenta i cant d'alegria, pe'aquest regal que'l cel mos ha donat, ma tenc un pensament que me tormenta, i és que si plora... no puc reposar, ma jo li dic: "Angelino, fes de bo, que te cant: ninna, nanna, ninna, oh!"

Bloc: _____ Dialecte: _____

l.- Per jo no té importanci. Són coses d'al·lots. Si es nin te treu sa llengo gires coa i li dius a donya Caterina que l'ha tret.

Bloc: _____ Dialecte: _____

5. Tenint en compte les normes de l'apòstrof, posa el o l' i la o l'.

__horari	__olla	__Índia	__Ignasi	__ira
__institut	__ona	__anormalitat	__ema	__1
__esnob	__stop	__ianqui	__universitat	__11
__utilitat	__una (hora)	__UNESCO	__OTAN	__ull
__hawaià	__hall	__UEFA	__univers	__oli
__hipòdrom	__hoquei	__handbol	__handicap	__illa

6. Fixa't en les contraccions i passa al singular aquests sintagmes.

- a) Per als infermers:
Des de les eixides:
- b) Per a les úniques:
Cap als carrers:
- c) Fins als barris:
Des de cals Pérez:
- e) Amb els avantatges:
Dels handicaps:

7. Substitueix el "lo" incorrecte per la solució adient.

- a) Una altra vegada em surts amb lo mateix!
- b) Porti'm lo de sempre, si us plau.

- c) Per lo que sembla, avui no vindran pas.
- d) Fes-ho tot lo bé que sàpigues.
- e) A lo millor guanyem el premi.
- f) Arribarà, lo més tard, a les vuit del vespre.
- g) Veniu lo més aviat possible.
- h) Aquí tothom va a lo seu.
- i) No saps lo simpàtica que era!
- j) Lo que vàrem riure ahir amb en Josep!

8. Reescriu cada sintagma amb el mot indicat entre parèntesis.

- a) A ca la Teresa (Ramon)
- b) Per al Jordi (Esteve)
- c) Cap a la ciutat (hort)
- d) Per Roma (el Vendrell)
- e) A la gasolinera (stop)
- f) Per al cosí (avi)
- g) Cap al novembre (agost)
- h) Per can Borrell (Edo)
- i) Per al llegum (amanida)

9. Torna a escriure aquestes frases canviant la paraula remarcada per la que apareix entre parèntesis.

- a) Lluny del menjador (habitació):
- b) Alertats pel crit del llop (udol):
- c) La veu del comandant (hostessa):
- d) Acostumats al dubte (incertesa):
- e) Una trucada de l'americà (ianqui):
- f) Es queixa del cop (úlcera):
- g) La marca de l'esgarrinxada (unglada):
- h) La recòndita il·lusió del noi (íntima):
- i) Dolgut per la falsedat d'ell (hipocresia):
- j) Anem a la botiga? (hipermercat):

10. Completa els espais buits amb la preposició i/o l'article adequats.

- a) Per què no comprem un número de __ONCE?
- b) Em resseno ____artrosi a causa ____ humitat.
- c) Vols venir __partit d'hoquei sobre gel?
- d) Tinc un sangtraït ____ungla ____polze.
- e) Saps què? M'he matriculat ____UOC.
- f) Aquesta notícia es va publicar ____Avui.
- g) Quan treballava ____ICS plegava ____una ____migdia.
- h) Les autoritats sanitàries van analitzar ____ iogurt causant ____intoxicació.
- i) Fer puzles és el hobby ____Marc.
- j) Aviat publicaran __11a edició __El senyor dels anells.
- k) Ara visc ____Hospitalet.

11. Canvia el gènere dels sintagmes següents:

- a) homes tranquils:
- b) emperador ventríloc:
- c) dona veloç:
- d) geòleg autodidacte:
- e) estudiant sorollós:
- f) hereu cortès:
- g) esposes felices:
- h) escriptor pobre:
- i) opositor apte:
- j) comptable íntegre:
- k) veí valent:
- l) savi boig:

12. Canvia el gènere de les frases següents:

- a) El pagès es va comprar una ovella, un ase, una cabra, un cavall i un porc.
- b) L'exdiputat ha estat rebut com un heroi.
- c) L'emperador farà d'actor perquè és tot un artista.
- d) El gendre del masover és l'oncle del pediatre.
- e) El meu amic, que és biòleg i fa de professor, té un alumne molt lleig.

13. Substitueix els complements directes de les frases següents:

- a. En Pere compra el cotxe.
- b. La Cinta no demana les propostes.
- c. Hem contractat obres.
- d. He dit el que sé.
- e. En Jordi regala tres entrades.
- f. La noia veu (a tu).
- g. Miquel, demana els xecs!
- h. Agafaré això.
- i. La Rosa ha banyat (a ella mateixa).
- j. Que tens prou espai?

14. Substitueix els complements indirectes de les frases següents:

- a. En Pere compra el cotxe per a mi.
- b. La Cinta demana l'ordinador al company.
- c. Vull escriure (a elles) una carta.
- d. Deixa l'arxivador (a nosaltres) (present).
- e. En Joan compra caramels per a la seva mare.
- f. El cuiner serveix vi (a ell).
- g. El conferenciant parla (a nosaltres).
- h. Deixeu caure (a vosaltres) (imperatiu).
- i. No donis el berenar ni als nens ni a les nenes.
- j. L'home deixa material (a vosaltres).

15. Substitueix l'atribut de les frases següents:

- a. En Miquel és alt.
- b. Aquells nois són els de la quarta planta.
- c. Aquella dona sembla la professora de català.
- d. Aquell color era lleig.
- e. Són les dues de la tarda.
- f. Aquella taula està trencada.
- g. Aquelles noies semblen les teves germanes.
- h. Sent valent, arribes lluny.

- i. No aparenta els cinquanta anys.
- j. L'Assumpta està malalta des de divendres.

16. Substituiu els complements circumstancials i preposicionals i digueu quin tipus de complement és:

- a. Parla sempre del seu germà gran.
- b. Anirem a la regió sanitària.
- c. L'encarregat pensa en la feina.
- d. Les inversions contribuiran a l'economia.
- e. Ja venim del SALC.
- f. L'administratiu s'entretenia amb l'ordinador.
- g. Van renunciar a convèncer-lo.
- h. L'Agustí va cantar al Palau de la Música.
- i. Els pagesos anaven pel camí.
- j. Es van adonar de la taca de les estovalles.
- k. Vaig a la regió sanitària.
- l. Es queixava del correu intern.
- m. Fareu la migdiada a l'ombra.
- n. Camino a poc a poc.

17. Empleneu els buits amb “cap” o “cap a”, segons correspongui.

- a. Voleu venir ..... la Unitat de Pediatria.
- b. El risc d'infecció se situa ..... aquella xifra.
- c. Baixàvem ..... les sales de radiologia.
- d. Hi havia ..... cent casos d'aquella malaltia.
- e. Baixeu al soterrani, és ..... avall.
- f. Veniu ..... aquí, ... allà.
- g. Això devia passar ..... les onze.

18. Empleneu els buits amb “fins” o “fins a”, segons correspongui.

- a. Hi treballaré des del maig ..... setembre.
- b. Anirem en tren ..... la Pobla de Segur.
- c. No arribarem ..... la tarda.

- d. No va arribar ..... dalt.
- e. Porta-ho ..... aquí.
- f. Situació de la vacunació ..... 30 d'abril.
- g. No arribarem ..... demà.
- h. Van aplicar la mesura ..... que ja no va caldre.
- i. Van baixar esquiant ..... refugi.

19. Empleneu els buits amb la preposició tònica que correspongui.

- a. El necessari combat ..... la droga.
- b. Els símptomes comuns que podem trobar.....les malalties relacionades amb l'estrès.
- c. Cal submergir el material en la solució desinfectant, ... manipular-lo amb guants.
- d. Un conveni signat ..... la universitat i els laboratoris.
- e. .... com sigui el diagnòstic inicial no faran el tractament amb antiinflamatoris.
- f. No eren gaire cordials les seves relacions ..... els seus pares.
- g. L'hivern passat vam arribar a tres graus ..... zero.
- h. El brot de pneumònia atípica es va controlar.....mesures preventives.
- i. Van medicar els pacients oncològics amb morfina,..... els al·lèrgics.
- j. Va deixar la dosi preparada ..... la taula.
- k. Col·loca els apòsits ..... la calaixera.
- l. Va dormir en decúbit ..... tota la nit.
- m. .... els inconvenients, ho farem i reeixirem.
- n. Ho han dit ..... pensar-hi.
- o. Es va estudiar l'efecte dels fàrmacs hipnòtics ..... l'òptica dels quadres ansiosos.
- p. Establir els protocols d'atenció primària ..... la direcció dels metges especialistes.
- q. Obrar ..... les lleis.
- r. Tothom anava amb els dossiers de la jornada, però jo anava ..... els dossiers.
- s. Van iniciar una campanya..... la prevenció de la sida.

- t. Van construir l'Hospital Duran i Reynals .....
l'Hospital Prínceps d'Espanya.
- u. ....que va iniciar el seguiment dels pacients no
s'havia produït cap incidència.
- v. La Unitat de Cures Intensives es troba ..... l'ascensor.
- w. El trasllat d'òrgans per a trasplantament es fa .....
una vigilància extrema.
- x. Vam conèixer-los ..... el congrés.
- y. Els casos de la malaltia s'han estabilitzat .....
l'aparició de les noves teràpies

20. Llegeix la següent composició de Berenguer de Palou

I

Si jo sabés aconseguir guardó
per cançó, si la fes,
immediatament la començaria
alegreta de mots i de so;
que he perdut molts bells cantars
per la qual cosa m'agafa por,
i si he estat una mica lent
ningú no m'ha d'acusar.

II

Com estimat us hauré vanament
molt de temps, tan intensament,
ah ma bella dolça amiga!
De manera que res no us agradà que no m'agradés,
ni mai res no vaig poder pensar
que per vós no fos mèrit ni honra
que immediatament no ho fes més de pressa
que si hagués de salvar la meva ànima.

III

E ja Déu amiga no em doni
si d'ella el meu cor es cansa;
la flor de la cortesia
ella em tindrà i no una altra;
que només per ella em reservo i em guardo,
i sóc de tal manera només seu
que el tracte amb les altres m'és igual
que si algú em fes estar sol.

IV

I no faré més llarg sermó,
ja que per molt que la lloés
amb una sola lloança que sobrés
cent dames en tindrien prou.
Qui sabria descriure
les belleses, la intel·ligència
i la cortesia i el seny
de la manera que correspon?

V

Així acabaré ma cançó,
i no vull que sigui més llarga,
per que més difícilment l'aprendria
mon senyor, i els seus companys,
el comte Jofre, que Déu empari.
I com que és recte i entès
i fa tan poderoses accions valentes,
els lausengiers no el poden inculpar.

Feu un comentari del següent poema.

CRITERIS D'AVUACIÓ: Ortografia- 15% (Es descomptarà 0'1 punts fins 1'5 punts per errada ortogràfica) Gramàtica i estil- 15% (Es descomptarà 0'1 punts per errada gramatical i estilística) Coherència- 10% (Es tindrà en compte que

l'ús del llenguatge sigui coherent amb el d'un comentari de text poètic)

Interpretació del text- 30% (Valoraré les interpretacions que fareu del poema. Heu de justificar de la millor manera possible què heu vist al poema, així, doncs, heu de demostrar-me que, encara que sigui des de la vostra visió, heu entès el poema.) Estructura del text- 30% (L'estructura del text serà la següent: introducció -heu d'explicar quin és el tema del poema que heu analitzat i heu de fer un breu resum d'unes tres línies sobre el contingut del poema-; comentari estrofa per estrofa tot tenint en compte els versos que considereu més importants; relació del poema amb la vida de l'autor o amb el tipus de composició poètica. A mesura que heu anat treballant a l'aula els poemes ja us he dit què havíeu de remarcar-; conclusions -heu de donar la vostra opinió /valoració sobre el poema i la relació que podeu establir amb l'actualitat.